

Слово про вітчизняного флагмана морських наук (до 90-річчя з дня народження В.І. Старостенка)

О.А. Щипцов, 2025

Державна установа «Науковий гідрофізичний центр
Національної академії наук України», Київ, Україна

Академік НАН України В.І. Старостенко — видатний український вчений-геофізик, потужний науковець і людина високих моральних якостей. А для мене він ще — легендарний вітчизняний флагман морських наук. Віталій Іванович володіє значним і різностороннім досвідом в організації стратегічно важливих для вітчизняної науки заходів, брав активну участь у багатьох морських експедиціях і проведенні досліджень у рамках міжнародних наукових програм і проєктів. Результати наукових експедицій, отримані в різних акваторіях Світового океану, стали підґрунтям для написання фундаментальних праць, присвячених будові земної кори і верхньої мантії Землі. Зокрема завдяки його новітнім теоретичним і практичним розробкам вдало-

ся одержати нові дані про будову родовищ корисних копалин північної частини Індійського й Атлантичного океанів, Чорного моря, а також шельфу Гвінеї.

З ініціативи та за підтримки В.І. Старостенка, голови Ради з досліджень Світового океану НАН України, було проведено низку заходів з питань участі України у виконанні завдань Плану заходів Десятиліття наук про океан в інтересах сталого розвитку (2021—2030 рр.), яке проголосила Організація Об'єднаних Націй (далі — Десятиліття) [Старостенко та ін., 2023].

Зупинюсь на найбільш знаковій події, яку проведено з метою сприяння подальшому становленню України як морської держави та трансформації вітчизняної морської науки та освіти.

У рамках Дня науки (постанова Президії НАН України від 03.05.2023 № 191) голова Ради з досліджень Світового океану В.І. Старостенко (фото 1) ініціював ідею проведення круглого столу «Національні наукові інтереси України на морі: від витоків до перспектив», який відбувся 30 травня 2023 р. (далі — Круглий стіл) під патронатом Національної комісії України у справах ЮНЕСКО¹.

До реалізації задуму цього наукового заходу долучилися та взяли участь у його проведенні представники профільних нау-

Фото 1. Голова Ради з досліджень Світового океану НАН України В.І. Старостенко вітає зібрання Круглого столу (30 травня 2023 р.)

¹ Погодження на патронат надійшло до організаційного комітету Круглого столу листом від Департаменту міжнародних організацій Міністерства закордонних справ України від 26.05.2023 № 413/19-194/087/10-60730.

Фото 2. Під час засідання Бюро Ради з досліджень Світового океану НАН України 12 липня 2023 р.: ліворуч — голова Ради, академік НАН України В.І. Старостенко та член Ради, член-кореспондент НАН України В.П. Коболев; праворуч — заступники голови Ради, члени-кореспонденти НАН України О.А. Щипцов і В.О. Смельянов та секретар Ради, кандидат геологічних наук Є.І. Наседкін.

кових установ НАН України, Міністерства освіти і науки, Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів, Міністерства оборони України та зацікавлених громадських організацій².

Учасників Круглого столу вітали: Президент НАН України А.Г. Загородній, перший віце-президент НАН України В.П. Горбулін, президент Українського союзу про-

мисловців і підприємців А.К. Кінах.

Програма Круглого столу відповідала глобальним стратегічним цілям діяльності Міжурядової океанографічної комісії ЮНЕСКО в рамках спеціальних програм з акцентом на виконання Україною заходів Плану імплементації Десятиліття³. Завданням Круглого столу було окреслення наукових спроможностей і формування пропозицій для сприяння зацікавленим державним органам влади в актуалізації пріоритетів діяльності і відповідного формування програмних напрямів нової національної стратегії проведення комплексних морських наукових досліджень, розбудови відповідних морських інституцій і сучасної цілісної науково-дослідницької інфраструктури.

У підсумковому виступі на Круглому столі голова Ради з досліджень Світового океану НАН України, академік НАН Украї-

² В організації та проведенні Круглого столу взяли участь представники таких організацій: Державної установи «Науковий гідрофізичний центр Національної академії наук України» (безпосередній організатор і модератор заходу), Інституту геофізики ім. С.І. Субботіна НАН України, Інституту телекомунікацій і глобального інформаційного простору НАН України, Державної наукової установи «Центр проблем морської геології, геоєкології та осадового рудоутворення НАН України», Інституту морської біології НАН України, Національного центру «Мала академія наук України», Навчально-наукового інституту «Інститут геології» Київського національного університету імені Тараса Шевченка Міністерства освіти і науки України, Центрального науково-дослідного інституту озброєння та військової техніки Збройних Сил України, Науково-дослідної установи «Український науковий центр екології моря» Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України, Благодійної організації «Морський благодійний фонд».

³ План імплементації Десятиліття Організації Об'єднаних Націй, присвячений науці про океан в інтересах сталого розвитку, розроблено МОК ЮНЕСКО та схвалено резолюцією Генеральної Асамблеї Організації Об'єднаних Націй від 31.12.2020 A/RES/ 75/239.

ни В.І. Старостенко узагальнив результати обговорення та наголосив, що враховуючи досягнутий рівень результативності та плідну співпрацю наукових установ НАН України з низкою профільних державних інституцій, проведення подібних заходів у майбутньому під патронатом Національної комісії України у справах ЮНЕСКО буде позитивно впливати на поширення знань у галузі океанографії та розвиток України як морської держави.

12 липня 2023 р. на засіданні Бюро Ради з досліджень Світового океану НАН

України (фото 2) розглянули питання про формування дорожньої карти організації, виконання, супроводу та реалізації пропозицій учасників Круглого столу.

Як бачимо, академік НАН України В.І. Старостенко, незважаючи на поважний вік, залишається напрочуд активним науковцем і життєствердним натхненником академічної спільноти. Його невичерпна енергія, ентузіазм і душевна молодість — основа для подальших успіхів і нових відкриттів, яскравий взірець для наслідування.

Список літератури

Старостенко В.І., Коболев В.П., Щипцов О.А. Розвиток морських наукових до-

сліджень України. *Геофіз. журн.* 2023. Т. 45. № 4. С. 171—177.